ਭਾਰਤ ਸੰਚਾਰ ਨਿਗਮ ਲਿਮਿਟੇਡ & ਅਨੁ.

ਬਨਾਮ

ਸੰਦੀਪ ਚੌਧਰੀ & ਓਰਸ.

(2015 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 8717)

ਅਪ੍ਰੈਲ 28, 2022

[ਮਿਸਟਰ ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਬੀ. ਵੀ. ਨਾਗਰਥਨਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 – ਆਰਟਸ. 14, 16 ਅਤੇ 142 – ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ – ਕੀ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਪੂਲ ਵਿੱਚ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਪੂਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਮਤਲਬੀ ਖਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ – ਫੈਸਲਾ: ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਣ-ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟ/ਪੋਸਟ ਮਿਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ – ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਓਬੀਸੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਯੋਗ ਸਨ – ਨਤੀਜਤਨ, ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਮਤਲਬੀ ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਭਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋ ਓਬੀਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸੰਪੂਰਣ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਦੋ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਕਾਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਓਬੀਸੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰਿਟੀ – ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਆਰਟ. 142.

ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ – "ਕਿਤਾਬੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ" ਅਤੇ "ਲੰਬਕਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ" ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ: 1.1. ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੰਬਰਦਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰ "ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਆਮ" ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੁਣਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੋਟੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 8.5]

1.2. ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਣਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟ/ਅਸਾਮੀ ਮਿਲਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰਿਜ਼ੋਂਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ, ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸਥਾਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜੋ ਐਸ.ਸੀ., ਐਸ.ਟੀ. ਅਤੇ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਨੇ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹ ਵੱਧ ਯੋਗਤਾਵਾਨ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਣਰਿਜ਼ਰਵ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਮੰਤਵਿਤ ਸੀਟਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 19 ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਅਣਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 8.6]

2. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਯੋਗਤਾਵਾਨ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਮੰਤਵਿਤ ਸੀਟਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਤੀਜਤਨ, ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਮੰਤਵਿਤ ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ - ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਾਰਨ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਿਤਰਣ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਯੁਕਤ ਦੋ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਕਾਲਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹਟਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੋ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਪੂਰਣ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਦੋ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਯੁਕਤ ਹਨ, ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 - ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 142 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਨਰਵਿਤਰਣ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 - ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਦੋ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਯੁਕਤ ਹਨ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.1 ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਜਿਹੜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮੈਰਿਟ ਵਾਲੇ ਸਨ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ। [ਪੈਰਾ 9][1019-C-H; 1020-ਏ-ਡੀ]

ਇੰਦਰ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ 1992 ਸੁਪ (3) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 217 : [1992] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 454 ਅਤੇ

ਆਰ.ਕੇ. ਸਭਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2007) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 785 : [2007] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 972 – ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਰਾਮ (2010) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 234 : [2010] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 698 – ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਮਮਤਾ ਬਿਸ਼ਟ (2010) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 204 : [2010] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 289; ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ. ਸਾਹ ਬਨਾਮ ਵਾਈ.ਐਲ. ਯਾਮੁਲ (1996) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 253 : [1996] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 495; ਸਤਰੂਚਰਲਾ ਵਿਜੈਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਰਾਜ (2011) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 698 ਅਤੇ ਸੁਧਨਾ ਸਿੰਘ ਦੰਗ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਿੰਕੀ ਰਸਤੋਗੀ (2021) 1 ਸਕੇਲ 534 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ (2007) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 785 : [2007] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 972 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1992] 2 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 454 ਨੇ ਪੈਰਾ 2.7 ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ

[2007] 8 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 972 ਨੇ ਪੈਰਾ 2.7 ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ

[2007] 8 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 972 ਪੈਰਾ 2.7 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[2010] 6 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 698 ਵੱਖਰਾ ਪੈਰਾ 4

[2010] 7 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 289 ਪੈਰਾ 8.3 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1996] 2 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 695 ਪੈਰਾ 8.4 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

(2021) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 542 ਪੈਰਾ 8.5 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

(2022) 1 ਸਕੇਲ 534 ਪੈਰਾ 8.6 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8717 ਦਾ 2015.

ਜੋਧਪੁਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਤਾਰੀਖ 04.08.2014 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਡੀ.ਬੀ.

ਸਿਵਿਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 14714 ਦਾ 2013 ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਧਵਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, (ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ), ਗੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ (ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ)।

ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਮਾਥੁਰ, ਚਿਰੰਜੀਵ ਜੋਹਰੀ, ਅੰਕੁਰ ਰਸਤੋਗੀ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਪੁਨੀਤ ਜੈਨ, ਮਿਸ ਕ੍ਰਿਸਟੀ ਜੈਨ, ਉਮੰਗ ਮੇਹਤਾ, ਯੋਗਿਤ ਕਾਮਤ, ਮਿਸ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਜੈਨ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਜੋਧਪੁਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 04.08.2014 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਥੇ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਸ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ – ਭਾਰਤ ਸੰਚਾਰ ਨਿਗਮ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਬੀ.ਐਸ.ਐਨ.ਐਲ." ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਅਤੇ ਜੋਧਪੁਰ ਬੈਂਚ, ਜੋਧਪੁਰ (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇੱਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ – ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਅਤੇ ਬੀ.ਐਸ.ਐਨ.ਐਲ. ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪਰਯਾਪਤ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵੇ ਜਿਥੇ ਹੋਰ ਪਿੱਛੜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਨੂੰ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੀ.ਐਸ.ਐਨ.ਐਲ. ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਹੈ।

2. **ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤੱਥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ-**

2.1 ਇੱਥੇ ਨਿੱਜੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 - ਮੂਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਟੈਲੀਕਾਮ ਟੈਕਨੀਕਲ ਸਹਾਇਕਾਂ (ਟੀਟੀਏ) ਦੀ ਪੋਸਟ ਲਈ ਬੀਐਸਐਨਐਲ ਦੁਆਰਾ 06.10.2008 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਟੈਲੀਕਾਮ ਸਰਕਲ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੁਕਾਬਲਾਤਮਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਜ਼ਾਪਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਰਤੀ ਦੀ ਇਕਾਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਵਿੱਚਿੰਗ ਖੇਤਰ (ਐਸਐਸਏ) ਹੋਵੇਗੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਅਜਮੇਰ ਐਸਐਸਏ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਅਜਮੇਰ ਐਸਐਸਏ ਵਿੱਚ, ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਨ:-

ਭਰਤੀ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ 200 ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਮੁਕਾਬਲਾਤਮਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਵਿਜ਼ਾਪਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ:-

(i) ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੁਆਲੀਫਾਇੰਗ ਅੰਕ ਅਣ-ਆਰਕਸ਼ਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ 40% ਅਤੇ

(ii) ਆਰਕਸ਼ਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ 33% ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜੋ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਵਰਗ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ 40% ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਓਬੀਸੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਚਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ 33% ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਚਾਰ ਓਬੀਸੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅੰਕ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ

2.2 01.06.2009 ਨੂੰ, ਬੀ.ਐਸ.ਐਨ.ਐਲ. ਨੇ ਸਾਰੇ ਟੈਲੀਕਾਮ ਸਰਕਲਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ/ਸਰਕੁਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟੀ.ਟੀ.ਏ. ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਪਾਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਖਤ ਘਾਟ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ 10% ਤੱਕ ਢਿੱਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਅੰਕ 30% ਅਤੇ ਰਾਖਵਾਂਕ੍ਰਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ 23% ਢਿੱਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਦੇ ਧਾਰਾਵਾਂ (iii) ਅਤੇ (v) ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

(iii) ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਸਾਧਾਰਣ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁੱਲ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਣ ਵਾਲੇ, ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਰੈਂਕ ਕਰਨਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਰਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੈਡਰ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਸੀਨੀਅਰਿਟੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਗੇ।

(v) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਲਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਪਰਯਾਪਤ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ, ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਰਿਟ/ਉਡੀਕ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

2.3 ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਨਿਊਨਤਮ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ 30% ਢਿੱਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਿੰਨ ਪੰਜ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣ ਗਏ:-

ਓ.ਸੀ. ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ

2.4 ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਲੋਕ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਅਲਕਾ ਸੈਣੀ, ਜੋ ਕਿ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੈਰਿਟਯੁਕਤ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕ੍ਰਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ – ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਪਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਥੇ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 – ਮੂਲ ਅਰਜੀਦਾਰ, ਜੋ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਉਡੀਕ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ 1 ਤੇ ਸੀ, ਨੇ ਓ.ਏ. ਨੰਬਰ

159 ਦੇ 2009 ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਢਿੱਲੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਸੰਯੁਕਤ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕੋ ਚੋਣ ਲਈ ਦੋ ਕੱਟ-ਆਫ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੱਟ-ਆਫ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੈੱਟ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਕੇ ਬੇਤੁਕੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 14 ਅਤੇ 16 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ।

2.5 ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਕੇਸ ਸੀ ਕਿ ਓਬੀਸੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਹ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੱਧ ਮੈਰਿਟ ਸੀ, ਨੂੰ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਓਬੀਸੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਤੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

2.6 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ, 09.02.2011 ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦਿਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਐਸ.ਬੀ. ਸਿਵਿਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4948 ਦੇ 2009 ਵਿੱਚ ਸੀ, ਓ.ਏ. ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਅਤੇ ਬੀਐਸਐਨਐਲ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਓਬੀਸੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਓਬੀਸੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

2.7 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਬੀਐਸਐਨਐਲ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ, 1992 ਸੁਪਪ (3) ਐਸਸੀਸੀ 217; ਆਰ.ਕੇ. ਸਭਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (2007) 8 ਐਸਸੀਸੀ 785; ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੈਰਤਾਸ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ, (2007) 8 ਐਸਸੀਸੀ 785 ਨੇ ਕਿਹਾ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਐਸਐਨਐਲ ਨੂੰ ਮਿਸਟਰ ਆਲੋਕ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਓਬੀਸੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ) ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਜੋ ਲੰਬਵਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ (ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮੈਰਿਟ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ)। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਤੀਜਤਨ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸੰਚਾਰ ਨਿਗਮ ਲਿਮਿਟਡ & ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਚੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।ਓਬੀਸੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਬੀਐਸਐਨਐਲ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

3. ਅਸੀਂ ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਧਵਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ, ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਮਾਥੁਰ, ਬੀਐਸਐਨਐਲ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਪੁਨੀਤ ਜੈਨ, ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

4. ਬੀਐਸਐਨਐਲ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ

ਬਨਾਮ ਰਾਮਕੇਸ਼ ਰਾਮ, (2010) 7 ਐਸਸੀਸੀ 234' ਤੇ ਭਾਰੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਜਤਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਥੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਵਰਗ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਵਰਗ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵੰਡ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉੱਚੇਰੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬੀਐਸਐਨਐਲ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 42 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਜਤਾਈ ਹੈ।

4.1 ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਬੀਐਸਐਨਐਲ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੋਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਮਿਸਟਰ ਅਲੋਕ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਹਨ, ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਵਰਗ ਦੇ ਪੂਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

4.2 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਓਬੀਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਮ ਵਰਗ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਢਿੱਲੇ ਕੱਟ-ਆਫ ਅੰਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਆਮ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਓਬੀਸੀ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 – ਮੂਲ ਅਰਜੀਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਭਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਫਲਿੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ। ਬੀਐਸਐਨਐਲ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਮ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਰੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਦੋ ਓਬੀਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਵਰਗ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਦੋ ਆਮ ਵਰਗ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੂਲ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਸਥਿਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

4.3 ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

5. ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਧਵਨ, ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਪੁਨੀਤ ਜੈਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਆਰਕਸ਼ਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਪੂਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਰਕਸ਼ਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਰਕਸ਼ਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਮਤਲਬ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਅਲੋਕ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਹਨ, ਨੇ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਆਖਰੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਪੂਲ ਵਿੱਚ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਬੀ.ਐਸ.ਐਨ.ਐਲ. ਨੇ ਆਰਕਸ਼ਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਆਰਕਸ਼ਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਕਿ ਆਰਕਸ਼ਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਆਮ ਪੂਲ ਵਿੱਚ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਇੱਥੇ– ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਆਰਕਸ਼ਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ, ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

6. ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ।

7. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਹੈ:-

“ਜੇਕਰ ਆਰਕਸ਼ਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਆਰਕਸ਼ਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਪੂਲ ਵਿੱਚ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਪੂਲ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਆਰਕਸ਼ਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਮਤਲਬ ਖਾਲੀਆਂ ਖਿਲਾਫ?”

8. ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

8.1 ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 812 ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ:-

“812. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਵੀ ਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ 50% ਦਾ ਨਿਯਮ ਕੇਵਲ ਅਨੁਚਛੇਦ 16(4) ਅਧੀਨ ਪਿੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਸਫਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ: ਸਾਰੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ “ਲੰਬਕਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ” ਅਤੇ “ਅਡੋਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ” ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 16(4) ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਿੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ [ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ] ਦੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬਕਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਅਪਾਹਜ [ਅਨੁਚਛੇਦ 16(1) ਦੇ ਕਲੋਜ਼ (1) ਅਧੀਨ] ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਅਡੋਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰੀਜ਼ੱਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੱਟ ਵਰਟੀਕਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ - ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੰਟਰਲਾਕਿੰਗ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਸਟੀਕ ਹੋਣ ਲਈ, ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ 3% ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਪੱਖ; ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ 16 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਕੋਟੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੁਣੇ ਗਏ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਸ਼੍ਰੇਣੀ; ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਕਰਕੇ ਕੋਟਾ; ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਓਪਨ ਕੰਪੀਟੀਸ਼ਨ (ਓ.ਸੀ.) ਕੈਟਾਗਰੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਮਾਯੋਜਨ

ਕਰਕੇ। ਇਹਨਾਂ ਹਰੀਜੱਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਹੈ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ - ਅਤੇ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਉਹੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

8.2 ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦਾਰੀਆ (ਉੱਪਰੋਂ), ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8 ਤੋਂ 11 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

“8. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਦੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਹੋਰੀਜ਼ੋਂਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵਰਣਨਾ ਬਾਰੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ 200 ਅਸਾਮੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਐਸ.ਸੀ. ਲਈ 15% ਵਰਟੀਕਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੈ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ 30% ਹੋਰੀਜ਼ੋਂਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਸ.ਸੀ. ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਤੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਣਨਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ:”ਐਸ.ਸੀ. ਲਈ: 30 ਅਸਾਮੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 9 ਅਸਾਮੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਹਨ।” ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਕਸਰ ਇਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:”ਐਸ.ਸੀ. ਲਈ: ਮਰਦਾਂ ਲਈ 21 ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ 9 ਅਸਾਮੀਆਂ, ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 30 ਅਸਾਮੀਆਂ।” ਜਾਹਿਰ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, “ਮਰਦ” ਜਾਂ “ਮਰਦਾਂ” ਦੀ ਕੋਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

9. ਦੂਜਾ ਵਰਟੀਕਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰੀਜ਼ੋਂਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਐਸ.ਸੀ., ਐਸ.ਟੀ. ਅਤੇ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਅਨੁਚਿੱਤ 16(4) ਅਧੀਨ "ਵਰਟੀਕਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ" ਹਨ। ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਅਪਾਹਜ, ਔਰਤਾਂ, ਆਦਿ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਅਨੁਚਿੱਤ 16(1) ਜਾਂ 15(3) ਅਧੀਨ "ਹੋਰੀਜ਼ੋਂਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ" ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਨੁਚਿੱਤ 16(4) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਪਿੱਛੜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਰਟੀਕਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਰਗ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਗੈਰ-ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਸ ਵਰਗ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੋਟੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਐਸ.ਸੀ. ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਐਸ.ਸੀ. ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਤੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਐਸ.ਸੀਆਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕੋਟਾ ਭਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੂਰਾ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕੋਟਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਧੀਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਧੂ ਹੋਵੇਗਾ। (ਵੇਖੋ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ [ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, 1992 ਸੁਪ (3) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 217], ਆਰ.ਕੇ. ਸਭਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [(1995) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 745], ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਵਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ [(1995) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 684] ਅਤੇ ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ. ਸਾਹ ਬਨਾਮ ਵਾਈ.ਐਲ. ਯਾਨਮਲ [(1996) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 253]. ਪਰ ਵਰਟੀਕਲ (ਸਮਾਜਿਕ) ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੋਰੀਜ਼ੋਂਟਲ (ਖਾਸ) ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਲਈ ਸ਼ਿਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਾਂ ਲਈ ਕੋਟਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਭਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲੱਭਣੀ ਹੈ ਜੋ "ਸ਼ਿਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਔਰਤਾਂ" ਦੇ ਖਾਸ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਖਾਸ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕੋਟਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ,

ਤਾਂ ਖਾਸ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕੋਟਾ ਵੱਲ ਹੋਰ ਚੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਘਾਟਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੂਚੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂ

ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਹਰੀਜੱਟਲ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼) ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਲੰਬਕਾਰੀ (ਸਮਾਜਿਕ) ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਅੰਦਰ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਰਟੀਕਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕੋਟਾ ਹਰੀਜੱਟਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਆਉ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਾਈਏ:

ਜੇਕਰ 19 ਅਸਾਮੀਆਂ ਐਸ.ਸੀਜ਼ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਕੋਟਾ ਚਾਰ ਹੈ) ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ 19 ਐਸ.ਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਰਿਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਸਫਲ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ। ਜੇ ਅਜਿਹੀ 19 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਐਸ.ਸੀ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਸ.ਸੀ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਖਲਲ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇਕਰ 19 ਐਸ.ਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਦੋ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਰਿਟ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਲੀਆਂ ਦੋ ਐਸ.ਸੀ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਅੰਤਿਮ 19 ਚੁਣੇ ਗਏ ਐਸ.ਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਔਰਤ ਐਸ.ਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ। (ਪਰ ਜੇਕਰ 19 ਐਸ.ਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਮੈਰਿਟ ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਿਟਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ "ਐਸ.ਸੀ ਔਰਤਾਂ" ਨੂੰ ਚਾਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕੋਟਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।)

10. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ (ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੁਕਾਬਲੇ) ਅਧੀਨ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 59 ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 11 ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ 261 ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ 59 ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਮੈਰਿਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਵਿੱਚ 11 ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ “ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ” ਲਈ ਕੋਟੇ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਚੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਜੋ ਕੁਝ ਆਰ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਨੇ ਕੀਤਾ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੇ 48 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਲਿਆ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ 11 ਔਰਤਾਂ ਸਨ) ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਗਲੇ 11 ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰਨਾ। ਨਤੀਜਤਨ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁੱਲ 59 ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ 22 ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋਈ ਹੈ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਈਆਂ ਗਿਆਰਾਂ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਦੇ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰਾਂ 2, 3, 4, 5, 9, 19, 21, 25, 31, 35 ਅਤੇ 41 'ਤੇ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਿਆਰਾਂ (ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰਾਂ 54, 61, 62, 63, 66, 74, 75, 77, 78, 79 ਅਤੇ 80 ਦੀ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ) “ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ” ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕੋਟੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਆਰ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਔਰਤਾਂ ਲਈ 20% ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਰਟੀਕਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਬਜਾਏ ਕਿ ਵਰਟੀਕਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਹੋਰੀਜ਼ੰਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੋਣ ਦੇ।

11. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਲਈ 24 ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਆਰ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਨੇ ਮੈਰਿਟ ਅਨੁਸਾਰ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 19 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੋਰ ਪੰਜ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ 'ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਔਰਤਾਂ' ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਧੀਨ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ, ਬਜਾਏ ਕੇਵਲ ਦੋ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਕੁੱਲ 24 ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ 8 ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ ਜੋ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ। ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 24 ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲੱਭਣੀ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਲਈ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਕੋਟਾ ਭਰਨਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

8.3 **ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਮਮਤਾ ਬਿਸ਼ਟ**, (2010) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 204 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਣ ਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3, 4, 13 ਅਤੇ 15 ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"3. 42 ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, 26 ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਤੇ 16 ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਭਰਿਆ। ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰਾਂਤਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਦੀਆਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਜੋ ਕਿ ਦੁਖੀ ਸੀ, ਨੇ ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 780 ਦੀ 2003 (ਐਮ/ਬੀ) ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 31-7-2003 ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ 1 ਨੂੰ ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਦੀ ਔਰਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਚੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਹੋਰਾਂਤਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਇਹ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਵੇਦਨ ਫਾਰਮ ਭਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਵਾਸ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਮ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

4. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ 1 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੋਣ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਆਖਰੀ ਚੁਣੀ ਗਈ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਹੋਰਾਂਤਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਕਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਅਸਾਮੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ 1 ਨੂੰ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਹੋਰਾਂਤਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇ ਕੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ।

13. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਤੇ ਅਮੁੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ (ਸਮਾਜਿਕ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲੰਬਕਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਡ਼ੀਅਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਨੀਤੂ ਜੋਸ਼ੀ (ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 9, ਰੋਲ ਨੰਬਰ 12320) ਨੂੰ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਔਰਤਾਂ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਤੀਆਂ ਪੰਜ ਸੀਟਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਜਨਰਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਔਰਤਾਂ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।”

ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਨੀਤੂ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਅਰਜ਼ੀ ਕਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਕੁਝ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

14. ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਹਰੀਜੱਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਡਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ [(2007) 8 ਐਸਸੀਸੀ 785] ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 790-91, ਪੈਰਾ 9)

“9. ਦੂਜਾ ਫਰਕ ਲੰਬਕਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅੜੀਅਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਐਸ.ਸੀਜ਼, ਐਸ.ਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਓ.ਬੀ.ਸੀਜ਼ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਆਰਟੀਕਲ 16(4) ਅਧੀਨ “ਲੰਬਕਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ” ਹਨ। ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ, ਔਰਤਾਂ, ਆਦਿ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਆਰਟੀਕਲ 16(1) ਜਾਂ 15(3) ਅਧੀਨ “ਅੜੀਅਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ” ਹਨ। ਜਦੋਂ ਆਰਟੀਕਲ 16(4) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਪਿੱਛੜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲੰਬਕਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਰਗ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੈਰ-ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਸ ਵਰਗ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਕੋਟੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਐਸ.ਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ,” ਜੋ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਐਸ.ਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਪੋਸਟਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਐਸ.ਸੀਜ਼ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕੋਟਾ ਭਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੂਰਾ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਕੋਟਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਧੀਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਧੂ ਹੋਵੇਗਾ। (ਵੇਖੋ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, 1992 ਸੁਪ (3) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 217, ਆਰ.ਕੇ. ਸਭਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1995) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 745), ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਵਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ (1995) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 684 ਅਤੇ ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ. ਸਾਹ ਬਨਾਮ ਵਾਈ.ਐਲ. ਯਾਮੁਲ (1996) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 253)) ਪਰ ਲੰਬਕਾਰੀ (ਸਮਾਜਿਕ) ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਅੜੀਅਲ (ਖਾਸ) ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਲਈ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਕੋਟਾ ਭਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਗਿਣਤੀ ਲੱਭਣੀ ਹੈ ਜੋ “ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ" ਦੇ ਖਾਸ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਜੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਖਾਸ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ

ਕੋਟੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਖਾਸ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕੋਟੇ ਵੱਲ ਹੋਰ ਚੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਮੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਜਾਤੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੂਚੀ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਹਰੀਜੱਟਲ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼) ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਲੰਬਕਾਰੀ (ਸਮਾਜਿਕ) ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਟੀਕਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕੋਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਹਰੀਜੱਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।'

15 ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦਾਰੀਆ [(2007) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 785] ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਣਾਮਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਬਦਲਣਯੋਗ ਅਤੇ ਅਣਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਾਂ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿ 26-10-2005 ਨੂੰ ਮਮਤਾ ਬਿਸ਼ਟ ਬਨਾਮ ਰਾਜ [ਡਬਲਿਊ.ਪੀ.ਐਮ.ਬੀ. ਨੰਬਰ 780 ਦੇ 2003, ਮਿਤੀ 26-10-2005 (ਉੱਤ)] ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

(ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ)

8.4 ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ. ਸਾਹ ਬਨਾਮ ਵਾਈ.ਐਲ. ਯਾਮੁਲ, (1996) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 253 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਆਰ.ਕੇ. ਸਭਰਵਾਲ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਰਜਰ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 13 ਤੋਂ 16 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"13. ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਦਾਖਲਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਖਵਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕੋਟੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੰਡੇਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 16(4) ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ।"

14. ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (1992 ਸੁਪ (3) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 217) ਜਿਸਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਡਲ ਕੇਸ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ :

"811. ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 16(4) ਅਧੀਨ ਰਾਖਵੇਂ ਇੱਕ ਸਮੁਦਾਇਕ ਰਾਖਵੇਂ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਕਿ ਕਹੋ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਤੋਂ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕੋਟੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ; ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

15. ਆਰ.ਕੇ. ਸਭਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [(1995) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 745] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ

ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਰੋਸਟਰ ਪੁਆਇੰਟਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਖਵੇਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ : (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 750, ਪੈਰਾ 4)

"4. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੈਡਰ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੋਸਟਰ ਰਾਖਵੇਂ ਪੁਆਇੰਟਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਖਵੇਂ ਪੁਆਇੰਟਾਂ 'ਤੇ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਖਵਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੈਰ-ਰਾਖਵੇਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਕਤ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋੜਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਚਛੇਦ 16(4) ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਦੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਜੋ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ/ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਰਾਜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੱਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ। ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਭਿਆਸ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਨਰਲ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ/ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਿਵੇਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਰੋਸਟਰ ਪੁਆਇੰਟ ਦੇ ਉੱਪਰ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪਛੜੇ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਹੈ ਕਲਾਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਕਲਾਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ/ਤਰੱਕੀ ਰਾਹੀਂ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਜਨਰਲ ਵਰਗ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਰੋਸਟਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਲਾਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਖਵਾਂ ਹੈ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇੱਕ ਪੱਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯੁਕਤੀ/ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕਾਰਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਵਰਗ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹਦਾਇਤਾਂ/ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ/ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ.'

16. ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਵਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ [(1995) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 684 (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 705) ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਰਾਖਵਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਿਯਮ (ਅਤੇ ਰਾਖਵੇਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ) 'ਤੇ ਚੁਣਿਆ/ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।"

8.5 ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੌਰਵ ਏ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (2021) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 542 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੰਬਰਤ ਰਾਖਵੇਂ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਹ ਮੁਸ਼ਾਹਿਦਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੰਬਰਤ ਰਾਖਵੇਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ "ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਾਂ ਆਮ" ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਾਹਿਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਰਾਖਵਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕੋਟੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।

8.6 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਾਲੀਆ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਧਨਾ ਸਿੰਘ ਦਾਂਗੀ ਬਨਾਮ ਪਿੰਕੀ ਅਸਾਤੀ, (2022) 1 ਸਕੇਲ 534 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ, ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਰਕਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਣਆਰਕਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟ/ਅਸਾਮੀ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਅਮੁੱਖੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ, ਮੈਰਿਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜੋ ਐਸ.ਸੀ., ਐਸ.ਟੀ. ਅਤੇ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੇ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਆਦਾ ਮੈਰਿਟਯੋਗ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਣਆਰਕਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਮੰਤਵਿਤ ਸੀਟਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਰਕਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਣਆਰਕਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਰਿਟ ਅਤੇ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

9. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਨਾਮਤ: ਸ੍ਰੀ ਆਲੋਕ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਜੋ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਨੂੰ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜਿਆਦਾ ਮੈਰਿਟਯੋਗ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਰਕਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਮੰਤਵਿਤ ਸੀਟਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਤੀਜਤਨ, ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਰਕਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਮੰਤਵਿਤ ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਆਰਕਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1। ਜੇਕਰ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ - ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਆਰਕਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਖਾਲੀਪਨ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਨਾਮਤ: ਸ੍ਰੀ ਆਲੋਕ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਨੂੰ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਆਰਕਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਕਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ਨੰਬਰ 1 'ਤੇ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਪਰ, ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋ ਓਬੀਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਦੋ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਦੋ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹਨ, ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 - ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਜੋ ਕਿ ਰਾਖਵਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 142 ਅਧੀਨ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 - ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਰਾਖਵਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਭਾਈ ਅਲੋਕ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਭਾਈ ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਖਵਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਦੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਅਤੇ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ, ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਵਰਿਸ਼ਠਤਾ ਮਿਲੇਗੀ ਜਦੋਂ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਰਾਖਵਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ, ਭਾਈ ਅਲੋਕ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਭਾਈ ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮੈਰਿਟ ਵਾਲੇ ਸਨ।

10. **ਹੁਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਰਮੇਸ਼ ਰਾਮ (ਸੁਪਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੀਐਸਐਨਐਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16(2) ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸੰਘ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਨਿਯਮ 16(2) ਨਿਯਮ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

"16(2) ਸੇਵਾ ਆਵੰਟਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਣਅਰਾਖਵਾਂ ਖਾਲੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪਿੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਖਵਾਂ ਖਾਲੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਪਸੰਦ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।"

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕੇਸ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਸੰਦਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜੋ ਘੱਟ ਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਚ ਪਸੰਦ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੀ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਯੋਗਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 42 ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 16(2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"42. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਦ੍ਰਿੜ ਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਐਮ.ਆਰ.ਸੀ. ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਨਿਯਮ 16(2) ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਤਤਃ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕੋਟਾਵਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ

ਪੂਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਮ.ਆਰ.ਸੀ. ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਪੂਲ ਵਿੱਚ ਛੱਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਇਕੋ ਵਿਆਵਹਾਰਿਕ ਹੱਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ (ਐਮ.ਆਰ.ਸੀ. ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀਆਂ ਗਈਆਂ) ਨੂੰ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਰੈਂਕ ਵਾਲੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕੁੱਲ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ 50% ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਐਮ.ਆਰ.ਸੀ. ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ।"

ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਸਰਾਹਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਬੀ.ਐਸ.ਐਨ.ਐਲ. ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੇਸ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਉੱਲੇਖਿਤ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

11. ਉਪਰੋਕਤ ਅਤੇ ਉਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਹੀ ਉਚਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਦਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਨਾਮਤ: ਸ੍ਰੀ ਆਲੋਕ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਜੋ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਹ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ। ਨਤੀਜਤਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 – ਮੂਲ ਅਰਜੀਦਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਸਾਮੀ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 142 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਰੀਫਿਲਿੰਗ 'ਤੇ, ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਵਰੀਅਤਾ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਦੋ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ

ਇਸ ਨਾਲ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਖਰਚੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

12. ਵਿਛੋੜੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਧਵਨ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਗਹਿਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ।

ਬਿਭੂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਬੋਸ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। (ਅਸਿਸਟਡ: ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਰਤੀ,)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate